
BARNEVERNTJENESTEN I ØYER - ALTERNATIVER FRA 2020

Vedlegg:

Ingen

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt):

K-sak 32/2019: Ny/fornytt strategi for interkommunalt samarbeid.

K-sak 117/2018: Felles barnevern for Lillehammer regionen - utredningsoppdrag

Midt-Gudbrandsdal barneverntjeneste – samarbeidsavtale mellom Nord-Fron, Sør-Fron og Ringebru

K-sak Ringebru kommunestyre, sak 075/2018:

https://www.ringebru.kommune.no/innsyn.aspx?response=arkivsak_detaljer&arkivsakid=2018001500&scripturi=/innsyn.aspx&skin=infolink&Mid1=11859&

Barnevernloven <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-07-17-100>

Ot.prop. 73 L (2016 -2+017) Endringer i barnevernloven (barnevernreform)

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-73-l-20162017/id2546056/>

Forslag til ny barnevernlov: Høringsutkast <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/ny-barnevernslov/id2639061/>

Sammendrag:

Rådmannen foreslår at Øyer kommune inngår interkommunalt samarbeid med Lillehammer og Gausdal kommuner om barneverntjenestens oppgaver fra 01.01.2020, alternativt med Midt-Gudbrandsdal barneverntjeneste fra samme tidspunkt.

Saksutredning:

Ordføreren har bedt rådmannen legge fram en sak med 3 alternative løsninger for organisering av Øyer kommunes barneverntjeneste.

Følgende alternativer vil bli redegjort for:

- * Interkommunal samarbeid i Lillehammerregionen (Lillehammer, Gausdal, Øyer)
- * Interkommunalt samarbeid med Midt- Gudbrandsdal barneverntjeneste (Nord-Fron, Sør-Fron og Ringebru)
- * Egen barneverntjeneste i Øyer

Sak vedrørende utredning av interkommunalt samarbeid med Lillehammer og Gausdal ble behandlet av kommunestyret i desember 2018, sak 117/2018. Saken var behandlet på administrativt nivå i Lillehammer og Gausdal, i Øyer ble den lagt fram til behandling i kommunestyret. Mandatet for utredningsarbeidet ble støttet av kommunestyret. Kommunestyret vedtok i tillegg at det skulle utredes 3 løsningsalternativer for ulik grad av samarbeid om oppgaveløsningen i barnevernet for de tre kommunene.

Det ble fattet følgende vedtak:

- «1. Kommunestyret i Øyer støtter mandatet for utredning av felles barnevern med nytt punkt 2, nytt punkt 3 og nytt punkt 4 for de tre kommunene i Lillehammer-regionen.*
- 2. Ordfører i Øyer inviterer politisk ledelse (ordfører/varaordfører og opposisjonsleder) i de tre kommunene til et felles møte for å gi de politiske rammene for utredningen. På samme møte drøftes hvilke arenaer for samarbeid om interkommunale ordninger som skal etableres for å styrke interkommunalt samarbeidsordninger.*
- 3. Prosjektet utreder tre løsningsalternativer for samarbeid om oppgaveløsningen i barnevernet for de tre kommunene i Lillehammerregion. Prosjektet velger selv hvilke tre alternativer som utredes, men det forutsettes at de har forskjellig grad av interkommunalt samarbeid. Alle de tre alternativene presenterer forslag til organisering, ansvars- og oppgaveløsningen for hvert alternativ, opplegget for internkontroll, behov for delegering av fullmakter fra hvert kommunestyre i hvert alternativ, budsjett og finansiering for etableringsåret og 4 driftsår fremover. Prosjektet skal også beskrive den årlige rapporteringen samt rutiner for avviksrapporteringen tilbake til kommunestyrene.*
- 4. Utredningen legges frem for politisk ledelse i de tre kommunene i august 2019, før felles saksfremlegg oversendes kommunestyrene for behandling»*

Lillehammer og Gausdal kommune v/ rådmennene ønsket ikke å utrede ulike alternativer og utredningsarbeidet ble derfor startet opp uten deltakelse fra Øyer kommune. Gjennom regional rådmannsgruppe er det bekreftet at det er åpent for at Øyer kommune kan slutte seg til utredningsarbeidet/inngå i et interkommunalt samarbeid på et senere tidspunkt om det er aktuelt. Utredningsarbeidet pågår og gjennomføres i tråd med mandat og rammer for arbeidet.

Utredningen skal foreligge før sommerferien og det er planlagt politisk behandling i kommunestyrene i Lillehammer og Gausdal til høsten. Det skal da tas stilling til spørsmålet om et interkommunalt samarbeid på barnevernområdet fra 01.01.2020 med utgangspunkt i vertskommunemodellen i kommuneloven § 28.

I mars 2019 behandlet Øyer kommunestyre ny/fornytt strategi for interkommunalt samarbeid, jfr. K-sak 32/2019, Det ble fattet følgende vedtak:

- 1. Ny strategi for interkommunalt samarbeid for kommunene Gausdal, Lillehammer og Øyer vedtas slik den går fram av vedlegget til saken.*
- 2. Med grunnlag i strategien utarbeides et forslag til handlingsdel for 2020 og 3 år framover. Handlingsdelen rulleres årlig i forbindelse med felles formannskapskonferanse.*
- 3. Tre representanter fra hver kommune danner en tverrkommunal gruppe som rådmennene spiller sammen med for sin utredning. Den tverrkommunale gruppa bidrar til planlegging av neste felles formannskapskonferanse. Rådmennene skal utrede kost/nytte eventuelt demokratisk underskudd ved dagens ordninger, før vi eventuelt utvider til nye samarbeid.*

Ordføreren opplyste i tilknytning til kommunestyrebehandlingen at rådmannen ville bli bedt om å legge fram sak med tre ulike alternativer for framtidig organisering av barneverntjenesten med henblikk på behandling i kommunestyret i mai måned og iverksetting av aktuell modell fra 01.01.2020.

Barnevernreformen.

Forslag til ny barnevernlov er sendt på høring, med høringsfrist 01.08.2019.

Forslaget tar utgangspunkt i *NOU 2016:16 Ny barnevernslov – Sikring av barnets rett til omsorg og beskyttelse* og Ot.prop. 73 L (2016 -2017), barnevernreformen. Flere forslag er fulgt opp gjennom endringer i gjeldende lov og trådte i kraft 1. juli 2018.

Barnevernreformen vil gi mer ansvar til kommunene på barnevernområdet. Endringene skal bidra til styrking av kommunes forebyggende arbeid og tidlig innsats. Kommunene skal få et større økonomisk ansvar for tiltak i barnevernet. Dette skal gi økt handlingsrom til å bygge opp gode lokale tilbud til barn/familier som trenger tett oppfølging, samtidig som det gir kommunen sterke insentiver til å prioritere dette arbeidet.

Barne- og likestillingsdepartementet uttaler at forslaget til ny barnevernlov bl.a.:

- Styrker barneperspektivet – barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved alle avgjørelser og handlinger som berører et barn
- Styrker retten til ettervern og utvider aldersgrensen fra 23 – 25 år
- Understreker kommunes ansvar for barneverntjenesten. Kommunestyrene skal jevnlig vurdere
- om kvaliteten og bemanningen i barnevernet er god nok.
- Pålegger kommunene å koordinere det forebyggende arbeidet bedre. De må se tilbudet til barn og unge i sammenheng, og ha en plan for hvordan tjenestene skal samarbeide.
- Skal være et bedre faglig verktøy for barnevernstjenesten og andre aktører i barnevernet, og tydeliggjøre sentrale krav til forsvarlig saksbehandling.
- Utvider lovens virkeområde i internasjonale saker, slik at barnevernstjenesten skal kunne tilby foreldre i Norge hjelpetiltak når et barn oppholder seg i utlandet.
- Understreker at barnevernet i sitt arbeid skal ta hensyn til barnets kulturelle, språklige og religiøse bakgrunn.
- Lovfester barnevernstjenestens ansvar for å ha en akuttberedskap

KS er positive til endringene i barnevernloven og uttaler følgende:

«Kommunen blir med forslagene til den nye barnevernloven gitt et tydelig ansvar. Det politiske eierskapet til barneverntjenesten skal også styrkes.»

Når det gjelder økonomiske konsekvenser av forslagene, sier departementet følgende i høringsforslaget:

«Departementet vil komme nærmere tilbake til eventuelle nødvendige bevilgningsendringer for ulike aktører i de ordinære budsjettfremleggene. Forslag med vesentlige økonomiske konsekvenser som eventuelt fremmes i en proposisjon vil ikke tre i kraft før det er budsjettmessig dekning for iverksettelse av endringene.»

Kompetanse og kapasitet.

Barne- og likestillingsdepartementet lanserte i 2017 en kompetansestrategi for barnevernet for å styrke kompetansen i kommunene. Det er igangsatt ulike videreutdanningstilbud og gitt tilskudd til kommunene til gjennomføring.

Barne- og familiedirektoratet har fått i oppdrag å utrede autorisasjon i barnevernet og kompetansekrav til barnevernledere. Arbeidet skal også omfatte krav til den enkelte medarbeidere og tjenesten generelt. Bakgrunnen for dette er at ansatte i barnevernet

gjennomfører komplekse vurderinger og utredninger og har hjemmel til å iverksette tiltak som kan være svært inngripende for både barn og familier.

Aktuelle modeller for organisering av barneverntjenesten i Øyer

På bakgrunn av de utfordringer som følger av barnevernreformen og at mange kommuner har hatt små og sårbare tjenester, er det flere kommuner som har inngått interkommunalt samarbeid. Status for organisering av barneverntjenestene i kommunene i Innlandet, (begrenset til tidligere Opplandskommuner) ser nå slik ut:

Nord- Gudbrandsdal - samarbeid mellom 6 kommuner om interkommunal barneverntjeneste, Sel vertskommune

Midt-Gudbrandsdal barneverntjeneste - samarbeid mellom 3 kommuner, Ringebu vertskommune

Gjøvik - Land samarbeid mellom 3 kommuner, Gjøvik vertskommune

Nord-Aurdal barneverntjeneste samarbeid mellom 4 kommuner, Nord-Aurdal vertskommune

Vang og Vestre Slidre - interkommunal barneverntjeneste

Lunner, Gran, Østre og Vestre Toten har pr. i dag fortsatt egen barneverntjeneste

Befolkningsgrunnlag pr. 01.01.2019 i Sør- og Midtdalsregionen

	Innbyggere:	Andel barn 0-17 år
Lillehammer og Gausdal	34176	6546
Nord-Fron- Sør-Fron og Ringebu	13297	2451
Øyer	5141	966

Lillehammer, Gausdal og Øyer har hatt en liten befolkningsvekst de siste årene, kommunene i Midt-Gudbrandsdal har hatt nedgang. Prognosene fra SSB viser det samme bildet for årene framover.

Alle kommunene i Midt- og Sør- Gudbrandsdal har deltatt i KS sitt barnevernløft, hvor bl.a. utfordringer for barnevernet er blitt satt på dagsorden; politisk eierskap, organisering, finansiering, tiltaksutvikling, kompetanse mm.

Forslaget til ny barnevernlov vektlegger kommunenes ansvar for barneverntjenesten. Kommunene skal jevnlig vurdere om kvaliteten og bemanningen i barnevernet er god nok. Dette innebærer at enten det er en egen kommunal barneverntjeneste eller en interkommunal barneverntjeneste, så må det etableres systemer for rapportering og oppfølging til overordnet politisk og administrativ ledelse som sikrer god oppfølging av kvaliteten i barnevernstjenestens arbeid.

Alternativer for barneverntjenesten i Øyer:

1. Interkommunalt samarbeid i Lillehammerregionen (Lillehammer, Gausdal, Øyer)

Dette alternativet er det redegjort for i K-117/2018. Det vises til saksutredningen og mandatet.

Mandatet beskriver grundig bakgrunn for utredningen og rammene for arbeidet:» *Det skal utarbeides et grunnlagsdokument som beskriver hvordan felles barnevern for kommunene i Lillehammerregionen kan komme til å se ut basert på kravene til et moderne barnevern.*».. Rådmannen har ikke vurdert det nødvendig å gå nærmere inn på mandatet her siden saken er behandlet tidligere. Vurderinger med tanke på fordeler/ulempes ved dette løsningsalternativet versus øvrige alternativer, vil imidlertid bli omtalt under. Lillehammer og Gausdal har nå til sammen ca. 34180 innbyggere, derav ca. 6550 barn under 18 år. Lillehammer barneverntjeneste har 32,8 stillingshjemler og Gausdal 5.

2. Interkommunalt samarbeid med Midt-Gudbrandsdal regionen (Ringebu, Sør-Fron og Nord-Fron og Øyer)

Ringebu og Sør-Fron har hatt felles barneverntjeneste siden 2005.

I 2018 vedtok kommunestyrene i Midt-Gudbrandsdal et utvidet samarbeid og fra 01.01.19 inngikk Nord-Fron kommune i barnevernsamarbeidet. Ringebu kommune er vertskommune. Det er utarbeidet en samarbeidsavtale mellom kommunene i tråd med regler i kommuneloven § 28-1 e.

Barneverntjenesten er lokalisert i felles lokaler i rådhuset i Ringebu. Det er ikke egne kontor for barneverntjenesten i de andre kommunene, men tilgjengelige møterom/samtalerom. Alle førstegangssamtaler med brukere gjennomføres i barneverntjenestens lokaler i Ringebu, for øvrig gjennomføres hjemmebesøk i de respektive kommuner hvor barn/familie er bosatt og andre møter i den grad det er ønskelig/praktisk for partene. Det interkommunale kontoret dekker et innbyggertall på ca. 13300 innbyggere, derav ca. 2450 barn under 18 år. Det er 10,4 stillingshjemler. Rådmannen i Ringebu har uttalt at Øyer kommune er velkommen til å inngå i barnevernsamarbeidet med Midt-Gudbrandsdal barneverntjeneste.

3. Egen barneverntjeneste i Øyer

Øyer kommune har et innbyggertall på ca. 5140 og derav ca. 970 barn under 18 år. Det er 5 stillingshjemler i barneverntjenesten. Kommunen kjøper private tjenester til tiltak i form av bl.a. ulike veiledningstjenester til familier og noe utredningsarbeid. Det har i mange år vært faglig nettverk med barneverntjenestene både i Lillehammer regionen og Midt-Gudbrandsdal. De ansatte har god kompetanse og det har vært stabilitet i bemanningen i mange år, men arbeidsbelastningen er nå svært stor. Erfaringene nå viser at det er utfordrende å få rekruttert inn nye saksbehandlere med erfaring og til lederoppgaver.

Vurdering:

Barnevernreformen og forslag til ny barnevernlov innebærer endringer som tilsier at det er viktig å vurdere hvordan barneverntjenesten skal møte framtidens utfordringer. Kompleksiteten i barnevernets arbeid er stor og det er nødvendig å sikre god nok kompetanse og kapasitet i barneverntjenesten til enhver tid.

Det forebyggende arbeidet i kommunen må prioriteres framover. Øyer kommune har både egne planer og samarbeidsstrukturer for det tverrfaglige arbeidet mellom PPT, helsestasjon/skolehelsetjeneste, psykisk helse, flyktningetjeneste, barnehager og skoler, men det kreves både kapasitet, kompetanse og tett oppfølging for å holde godt tak i dette. I forslaget til ny barnevernlov er det foreslått pålegg til kommunene om å koordinere det

forebyggende arbeidet bedre og ha en plan for hvordan tjenestene skal samarbeide. Folkehelseprogrammet bidrar også til at forebyggede og helsefremmende arbeid settes på dagsorden. Tidlig identifisering av behov er og tidlig iverksetting av tiltak er viktig for å kunne gi utsatte barn riktig hjelp så tidlig som mulig.

Barneverntjenesten har ansvar for komplekse oppgaver og er avhengig av tilstrekkelig kompetanse og kvalitet i tjenesten til enhver tid. Tjenesten har ansvar for både hjelpetiltak og inngripende omsorgstiltak av store konsekvenser for barn og familier.

Med en egen barneverntjeneste i Øyer kommune vil utfordringene framover bl.a. være: Kompetanse, kapasitet, rekrutteringsutfordringer, sårbarhet. Det blir vanskelig å drifte en liten barneverntjeneste når andre barneverntjenester i Oppland/Innlandet får større og bredere fagmiljø. Med få ansatte er sårbarheten stor og det blir risiko for stor slitasje på ansatte som står i et daglig krevende arbeid. Private tjenester må kjøpes inn fordi det ikke er mulig å bygge opp et eget tiltaksapparat med tilstrekkelig bredde og spesialisert kompetanse. Et godt kommunalt tiltaksapparat /ansatte som arbeider med tiltaksoppfølging i den kommunale barneverntjenesten gir mulighet for et tettere samarbeid og en annen forankring og styring av tiltaksarbeidet enn ved bruk av private aktører. Det forutsetter imidlertid en viss størrelse på tjenesten for å få dette realisert.

Ideelt sett kan en egen kommunal barneverntjeneste i kommunen med stor nærhet til familier og samarbeidspartnere være bra. Når det er stor risiko for at kommunen framover ikke vil kunne klare å sikre en tilstrekkelig stabil og kompetent barneverntjeneste, er det imidlertid det som må bli avgjørende når valget står mellom egen tjeneste eller en interkommunal løsning.

Utfordringer i et interkommunalt samarbeid kan bl.a. være:

Lokalpolitisk ansvar, styring og forankring av barnevernet, nærhet til brukere og samarbeidsinstanser i kommunen og kryssende forventninger til barneverntjenesten fra kommunene som inngår i samarbeidet.

Interkommunalt samarbeid kan gi fordeler som:

Økte muligheter for spesialisering, større kollegafelleskap, tilrettelegging av fag- og tiltaksutvikling, og kompetansedeling og gjøre det lettere å rekruttere og beholde kompetente medarbeidere.

Etter rådmannen vurdering er det pr i dag ikke er noe alternativ til interkommunal løsning om barneverntjenestens oppgaver for Øyer kommune for å sikre **kompetanse og kvalitet framover.**

Ny organisering av barneverntjenesten må sees i et langsiktig perspektiv og kunne ivareta nye krav i barnevernreformen og sikre kvalitet i tjenesten. Det må bygges en barneverntjenestene som er i stand til å håndtere framtidige utfordringer og som tar høyde for endringer som følger av lovverk, finanseringsutfordringer, kapasitet og kompetanse.

Ved en interkommunal løsning er det helt nødvendig å etablere samarbeidsavtaler som sikrer styring og kontroll gjennom rapporteringsrutiner og tilstandsrapporter, utviklingsarbeid mm. og som involverer både politisk ledelse, overordnet adm. ledelse og

faglig ledelse. Det tverrfaglige samarbeidet mellom interkommunal barneverntjeneste og instanser i kommunen må sikres gjennom avtaler og samarbeidsstrukturer.

Rådmannen har vurdert hvilken interkommunal samarbeidsløsning som vurderes mest hensiktsmessig framover. Målsettingen med en interkommunal løsning er å få etablert en barneverntjeneste som er godt rustet til å møte eksisterende og framtidige utfordringer og et barnevern hvor fokus er barnets beste. Rådmannen er kommet til at dette best kan løses ved å søke samarbeid i Lillehammerregionen.

Dette vil gi en barneverntjeneste av en slik størrelse at den kan stå godt rustet til fremtidige utfordringer. Prognoser om befolkningsutvikling tilsier at det er her eventuell vekst og tilflytting vil komme. Barneverntjenesten erfarer også at familier i barnevernet i større grad flytter internt mellom kommuner i denne regionen enn nordover. Det er et felles arbeidsmarked og de fleste unge benytter også det videregående tilbudet i Lillehammer og Gausdal, og det er nærhet til spesialisthelsetjenesten. Som det framgår av k-sak 32/2019 er det også omfattende annet interkommunalt samarbeid og andre typer samarbeid i denne regionen.

Når det gjelder de ansatte i barneverntjenesten i Øyer, vil det av praktiske årsaker ikke være aktuelt for disse å gå inn i en interkommunal barneverntjeneste som innebærer lokalisering i Midt-Gudbrandsdal annet enn i en eventuell overgangsperiode til det blir andre løsninger. Det vil være beklagelig om Øyer kommune mister den kompetansen som er bygget opp gjennom år. Disse medarbeiderne har mye å tilføre inn i et interkommunalt samarbeid.

Ved vurdering av framtidig organisering av barneverntjenesten i Øyer, må fokus være i tråd med målet med forslag til ny barnevernlov som er: »å sette barnas behov i sentrum, bidra til bedre faglig arbeid og styrke rettsikkerheten for barn og foreldre». Et bedre barnevern med fokus på barnets beste og god oppfølging av lovens krav.

Rådmannens forslag til innstilling:

Kommunestyret vedtar å inngå interkommunalt samarbeid om barneverntjenestens oppgaver fra 01.01.2020.

Rådmannen gis fullmakt til å ta kontakt med:

Lillehammer og Gausdal kommuner v/rådmennene for å slutte seg til arbeidet med utredningen som pågår for en interkommunal løsning i Lillehammerregionen, dvs. en felles barneverntjeneste for Lillehammer, Gausdal og Øyer.

Alternativt:

Rådmannen gis fullmakt til å ta kontakt med:

Ringebu kommune v/ rådmannen for å bli en del av det interkommunale samarbeidet som er etablert i Midtdalsregionen, dvs. en felles barneverntjeneste for Nord-Fron, Sør-Fron, Ringebu og Øyer.

Ådne Bakke
Rådmann

Gerd Hvoslef